

1 Πρὸ **Ξ** (Ξε, ἀρθημικτὴ ἀντιμυμία) ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ **τεθνηκώς** (μετ. Πρμ. ῥ. Γ.Φ. θήσικω), ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 2 ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα δικόνοι· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. 3 ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα λίτραν (ἢ λίτρα, μονάδα ἄγκου) μύρου νάρδου (ἢ νάρδος, ἀρωματικὸ φυτό) **ποστικῆς** (γνίσιας) πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ **ἔξέμαξε**¹ ταῖς θρυξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία **ἐπληρώθη**² ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. 4 λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· 5 διατί τοῦτο τὸ μέρος οὐκ **ἐπράθη**³ τριακοσίην δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ὁ εἶπε δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάστασεν. 7 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἄφες αὐτῆν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. 8 τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 9 Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἔστι, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 **ἐβουλεύσαντο**⁴ (ἀποφάσισαν) δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστανον εἰς τὸν Ἰησοῦν. 12 Τῆ ἑπταύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ βαῖτα τῶν φρονίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον ὡσανεὶ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. 14 εὐρὴν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπὶ αὐτῷ, καθὼς ἔστι γεγραμμένον· 15 μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῦλον ὄνου. 16 Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμίσθισαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπὶ αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. 17 **ἑμαρτύρα** (μαρτυρέω-ῶ, διδω μαρτυρία· βεβαιῶ) οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφύμισεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 18 διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποικέναι τὸ σημεῖον.

Γραμματικά σχόλια

- ἔξέμαξε**: γ' ἐνικό Ἄορ. (ἐξέμαξα) τοῦ ῥ. Γ.Φ. ἐκμάσσω (σύνθετο: ἐκ+μάσσω/μάττω= συμῶνω· σφουγγίζω· ἐκμάσσω= ἀποσπογγίζω)· **παράγωγα/σύνθετα**: μάκτρον, χειρομάκτρον, μάγμα, ἐκμαγεῖον (πρόπλασμα, ἀποτύπωμα), μάζα.
- ἐπληρώθη**: γ' ἐνικό Πα.θ. Ἄορ. (ἐπληρώθην) τοῦ ῥ. Γ.Φ. πληρῶω-ῶ (γεμίζω)· Μ.Φ. πληρόομαι - οὔμαι· **παράγωγα/σύνθετα**: πλήρωμα, ἐκπλήρωσις, πληρωτής.
- ἐπράθη**: γ' ἐνικό Πα.θ. Ἄορ. (ἐπράθην) τοῦ ῥ. Μ.Φ. πιπράσσομαι (πωλοῦμαι), ἔνεστ. πιπράσσομαι, Πρ.τ. ἐπιπρασκόμην, Μέλλ. πραθήσομαι, Ἄορ. ἐπράθην, Πρμ. πέπραμαι, Ὑπερσ. ἐπεπράμην· Γ.Φ. πιπράσκω· **παράγωγα/σύνθετα**: πρατήρ (πωλητής, ἔμπορος), ἀπρασία (ἐλλειψη ἀγοραστῶν).
- ἐβουλεύσαντο**: γ' πληθυντικὸ Ἄορ. (ἐβουλεύσαμεν) τοῦ ῥ. Μ.Φ. βουλεύομαι (σκέπτομαι· ἀποφασίζω)· Γ.Φ. βουλεύω (εἶμαι μέλος βουλῆς· σκέπτομαι, κρίνω· σχεδιάζω)· **διαφορετικὴ σημασία**: βούλομαι (θέλω, ἐπιθυμῶ, βλ. καὶ μάθ. 3^ο), ἀλλά ἔχουν (βούλομαι - βουλεύομαι) κοινὴ ρίζα -βολ-.

Συντακτικά σχόλια· Ταυτοπροσωπία - ἑτεροπροσωπία

* Ὃταν τὸ ὑποκείμενο τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ ὑποκείμενο τοῦ ῥήματος -ἀπὸ τὸ ὅποιο ἐξαρτᾶται- ἢ σύνταξη λέγεται **ταυτοπροσωπία**. Τὸ ὑποκείμενο τοῦ ἀπαρεμφάτου σπὴν ταυτοπροσωπία μπαίνει σὲ πτώσι **ὀνομαστική**. **π.χ.** ὁ Πέτρος ἤρξατο (P) λέγειν (ἀπαρεμφ.) αὐτῷ. Ὁ Πέτρος· Ὑποκ. **στό ἤρξατο** καὶ **στό λέγειν** // **Οἱ Ἰουδαῖοι** ἐξήτουν (P) σε λιθάσαι (ἀπαρεμφ.). **Οἱ Ἰουδαῖοι**· Ὑποκ. **στό ἐξήτουν** καὶ **στό λιθάσαι**.

* Ὃταν τὸ ὑποκείμενο τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ ὑποκείμενο τοῦ ῥήματος -ἀπὸ τὸ ὅποιο ἐξαρτᾶται- ἢ σύνταξη λέγεται **ἑτεροπροσωπία**. Τὸ ὑποκείμενο τοῦ ἀπαρεμφάτου σπὴν ἑτεροπροσωπία μπαίνει σὲ πτώσι **αιτιατική**, ἀλλὰ μεταφράζεται μὲ ὀνομαστικὴ πτώσι. **π.χ.** Καὶ **ποιῶσω** (P) ὑμᾶς γενέσθαι (ἀπαρεμφ.) ἀλιεῖς ἀνθρώπων. **Ἐγὼ**· (ἐνοούμενο) Ὑποκ. **στό ποιῶσω ὑμᾶς**· Ὑποκ. **στό γενέσθαι** // **λύσατε** (P) αὐτὸν καὶ **ἄφετε** (P) ὑπάγειν (ἀπαρεμφ.). **Ἑμεῖς**· (ἐνοούμενο) Ὑποκ. **στό λύσατε** καὶ **ἄφετε**· **αὐτόν**· Ὑποκ. **στό ὑπάγειν**.

Διαδίκτυα μαθήματα γιὰ τὴν κατανόηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης

«Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού μίλησε ὁ Ὅμηρος ὡς τὰ σήμερα, μιλοῦμε, ἀνασαίνουμε καὶ τραγουδοῦμε μὲ τὴν ἴδια γλώσσα», Γιώργος Σεφέρης

λαῶς (οὐσ., λίθος, πέτρα) → λατομεῖο, λαξεύω.

λέπω (ῥ., ἀποφλοιῶ, ἀπολεπίζω, ἀποκόπτω· λέπυρον/λέπος: τὸ περίβλημα καρποῦ, φλοιός) → λέπι, λεπτός, λεπρός, λεπίδα (μικρὸ λέπος).

λέχος (οὐσ., ἀνάκλιτρο· συζυγικὴ κλίση) → λοχεῖα, λεχώνα, λόχος.

λώπη [οὐσ., περιβόλαιον, ἱμάτιον, ἔνδυμα ἰδίως δε μάλλινον] → λωποδύτης (ὁ εἰσδύων σὲ ξένα ἱμάτια καὶ κλέπτων αὐτά).

Ὅμηρικό Λεξικό Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ, ἔκδ. 1888

βουλεύω, (Μ.Φ. βουλεύομαι)

ρίζα -βολ-

παράγωγα/σύνθετα:

ἀπροβούλευτος (ἀπρομελέτητος, ἀπροσχεδιαστος· μὴ ἐγκριθεῖς διὰ προβουλευμάτος· ἀπερίσκεπτος), βουλευτέον, βουλευτής, βούλευμα, βούλευσις, βουλευτήριον, βουλευτικός.

σύνθετα ρήματα καὶ οὐσιαστικά:

ἐπιβουλεύω (σχεδιάζω κακὸ ἐναντίον κάποιου) → ἐπιβουλή

συμβουλεύω (δίνω συμβουλή σὲ κάποιον),

συμβουλεύομαι (ζητῶ τὴ συμβουλή κάποιου) → συμβούλιο, συμβουλή,

προβουλεύω (ὑποβάλλω ἀπόφαση πρὸς ἐπιψήφισή· προνοῶ γιὰ κάποιον) →

προβούλευμα (σχέδιο νόμου πρὸς ἐπικύρωση), προβουλή (πρόνοια, προμελέτη).

Ποιὲς ἀπὸ τίς λέξεις τῆς στήλης Β' ἔχουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια/κοινὴ ρίζα με τίς λέξεις τῆς στήλης Α'; Κυκλώστε τίς σωστές.

A'	B'
πιπράσκω	ἄπρακτος, πρατήριον, δημοπρασία, πολυπράγμων, μεταπράτης.
βουλεύω	βουλιμία, βουλευτής, ἐπίβουλος, βούλησις, σύμβουλος, διαβούλευση.

ΜΑΘΗΜΑ 19ο

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

✿ Κτητικές

λέγονται οί αντωνυμίες οί όποίες σημαίνουν κτήση. Κτητικές αντωνυμίες είναι:

α' πρόσωπο, επί ένός κτήτορος: ἐμός, ἐμή, ἐμόν (δικός μου, δική μου, δικό μου),

β' πρόσωπο, επί ένός κτήτορος: σός, σή, σόν (δικός σου, δική σου, δικό του),

γ' πρόσωπο, επί ένός κτήτορος: ἐός, ἐή, ἐόν (δικός του, δική του, δικό του)·

α' πρόσωπο, επί πολλών κτητόρων: ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον (δικός μας, δική μας, δικό μας),

β' πρόσωπο, επί πολλών κτητόρων: ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον (δικός σας, δική σας, δικό σας),

γ' πρόσωπο, επί πολλών κτητόρων: σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον (δικός τους, δική τους, δικό τους).

✿ Αὐτοπαθεῖς

λέγονται οί αντωνυμίες οί όποίες χρησιμοποιοῦνται γιά αὐτοπάθεια, δηλαδή όταν δηλώνεται ότι ένα και τὸ ἴδιο πρόσωπο ἐνεργεῖ συγχρόνως και πάσχει:

π.χ. Γνωθι σαυτὸν (= γνώρισε (σὺ) τὸν ἑαυτὸν σου).

Κῦρος ἀποκτείνει λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην.
(=μέ τό χέρι του/μέ τό ἴδιο του τό χέρι).

Οί αὐτοπαθεῖς αντωνυμίες ἔχουν μόνον τίς πλάγιες πτώσεις και κλίνονται ὡς ἐξῆς:

	Ἐνικός - α' πρόσωπο			Ἐνικός - β' πρόσωπο		
	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὅν.	-	-	-	-	-	-
Γεν.	ἑμαυτοῦ	ἑμαυτῆς	-	σεαυτοῦ	σεαυτῆς	-
Δοτ.	ἑμαυτῶ	ἑμαυτῆ	-	σεαυτῶ	σεαυτῆ	-
Αἰτ.	ἑμαυτὸν	ἑμαυτήν	-	σεαυτὸν	σεαυτήν	-
Κλ.	-	-	-	-	-	-

	Πληθυντικός - α' πρόσωπο			Πληθυντικός - β' πρόσωπο		
	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὅν.	-	-	-	-	-	-
Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	-	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	-
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	-	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς	-
Αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς	-	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτάς	-
Κλ.	-	-	-	-	-	-

	Ἐνικός - γ' πρόσωπο			Πληθυντικός - γ' πρόσωπο		
	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὅν.	-	-	-	-	-	-
Γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	-	σφῶν αὐτῶν/ἑαυτῶν	σφῶν αὐτῶν/ἑαυτῶν	-
Δοτ.	ἑαυτῶ	ἑαυτῆ	-	σφίσιν αὐτοῖς/ἑαυτοῖς	σφίσιν αὐταῖς/ἑαυταῖς	-
Αἰτ.	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ	σφᾶς αὐτοὺς/ἑαυτοὺς	σφᾶς αὐτάς/ἑαυτάς	ἑαυτὰ
Κλ.	-	-	-	-	-	-

✿ Ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία

λέγεται ἡ ἀντωνυμία μέ τήν όποία δηλώνεται ότι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν και παθαίνουν ἀμοιβαίως.

Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τίς πλάγιες πτώσεις στό δυνικό και τόν πληθυντικό ἀριθμὸ (καί στά 3 γένη):

	Δυνικός ἀριθμός	Πληθυντικός ἀριθμός		
	3 γένη	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Γενική	ἀλλήλοιν	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτική	ἀλλήλοιν	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτιατική	ἀλλήλω	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλα